

RISØR KOMMUNE

PLANSTRATEGI

2024 - 2028

Plan	2024	2025	2026	2027	2028
Kommunedelplan E18Tvedestrand-Gjerstad	x				
Kommuneplanens arealdel, <i>rullering</i>	x				
Naturmangfoldplan	x				
Helhetlig boligplan	x				
Næringsplan	x				
Oppvekstplan, <i>rullering</i>	x				
Generell planvask av eldre reguleringsplaner	x	x	x	x	
Hovedplan vann og avløp, <i>rullering</i>	x				
Reguleringsplan for Tjenna		x			
Behovsplan for Risørbarnehagene, <i>rullering</i>		x			
Jordvernstrategi		x			
Frivillighetsstrategi, <i>rullering</i>		x			
Plan om vold i nære relasjoner		x			
Forvaltningsplan for statlig sikrede områder, <i>rullering</i>			x		
Plan for anlegg for fysisk aktivitet og folkehelse, <i>rullering</i>			x		
Reguleringsplan Fv 416 og Fv 418			x		
Trafikksikkerhetsplan, <i>rullering</i>				x	
Kulturminner og kulturmiljøer, <i>rullering</i>				x	
Oversiktsdokumenter til planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel, <i>rullering</i>				x	
Alkoholpolitisk handlingsplan, <i>rullering</i>					x
Planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel, <i>rullering</i>					x

VEDTATT AV RISØR BYSTYRE XX.XX.20XX, POLITISK SAK XX/XX, ARKIVSAK XXXX/XXX

Sammen om et bærekraftig og levende samfunn

INNHold

1) Vedtak	3
2) Innledning	4
3) Rammer og føringer	5
3.1 Lovhjemmel	5
3.2 Nasjonale føringer	5
3.3 Regionale føringer	6
3.4 Planarbeid i Risør kommune	7
4) Utviklingstrekk.....	9
4.1 Befolkningsutvikling.....	9
4.2 Folkehelse og levekår.....	10
4.3 Boligutvikling	11
4.4 Klima, natur og areal.....	11
4.5 Næringsliv og arbeidsplasser	13
4.6 Samfunnssikkerhet og beredskap	14
4.7 Arbeidsgiverrollen.....	15
4.8 Økonomi.....	15
4.9 Digitalisering.....	16
5) Samfunns mål	17
5.1 Risør kommunes visjon	17
5.2 Risør kommunes hovedmål	17
5.3 Risør kommunes verdiplattform	18
6) Behov for planer 2024 – 2028	19
6.1 Kommuneplanen	19
6.2 Planer som videreføres	19
6.3 Planer som rulleres/revideres.....	20
6.4 Nye planer som skal utarbeides.....	20
6.5 Planer som er under utarbeidelse.....	20
6.6 Utdaterte planer som ikke lenger er gjeldende.....	20
6.7 Planoversikt med beskrivelse	21
7) Vedlegg.....	23

1) Vedtak

Kommunestyrets vedtak 30.05.2024

Kommunestyret sender forslag til Planstrategi for Risør kommune 2024-2028 på høring med høringsfrist 01.08.2024.

Kommunestyret vedtar å lage en næringsplan i stedet for næringsstrategi og en plan om vold i nære relasjoner.

2) Innledning

Kommunen skal minst en gang hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering utarbeide en planstrategi. Hovedhensikten med planstrategien er å sikre at kommunen jobber strategisk i valgperioden med å utarbeide planer og strategier, som svarer på de utfordringene kommunen står overfor og sikrer god samfunnsutvikling framover for innbyggerne i kommunen.

Planstrategi 2024 – 2028 er Risør kommunes overordnede plandokument. Planstrategien er ikke en plan, men en gjennomgang av utfordringer og muligheter Risør-samfunnet har, og krav/føringer til kommunal planlegging. Planstrategien gir en retning for endringer/rullinger i eksisterende planer, og forslag om eventuelle nye planer.

Beskrivelsen av utfordringsbildet bygger på kommuneplanens samfunnsdel, vedtatt 25.04.2024, folkehelseoversikten og boligsosial oversikt som er vedlegg til planstrategien, i tillegg til andre oppdaterte statistikker og utredninger.

Arbeidet og planprosessen med planstrategien er blitt forenklet ved at vi parallelt har ferdigstilt kommuneplanens samfunnsdel. Mye av det som normalt er en del av arbeidet med planstrategien er allerede blitt gjennomført som en del av arbeidet med kommuneplanen, og prosessen rundt utarbeidelsen av planstrategien har derfor vært noe enklere organisert.

Politisk og administrativt eierskap til planene og de beslutningene som tas er viktig for et godt samarbeid og god samfunnsutvikling for Risør som samfunn og for kommunen som organisasjon. Planstrategien er også et egnet verktøy for å vurdere kommunens planressurser og samlede planbehov i perioden. Et overordnet mål for Risør kommune er at vi skal ha en målrettet planlegging som ikke skal være mer omfattende enn nødvendig. Vi viderefører derfor arbeidet fra forrige planstrategi med å rydde i antall planer. Vi tror det beste er å ha færre planer som følges opp bedre, men at det må balanseres opp mot behovet for styringsverktøy/planer for å nå kommuneplanens målsettinger.

Kommunen består av mange viktige tjenesteområder og håndterer store samfunnsutfordringer. I kommuneplanens samfunnsdel løfter vi særlig fram folkehelse og levekår som sammen med klima og natur er gjennomgående satsinger for alle kommunens tjenesteområder. Risørsamfunnet er i rask endring, og det er flere globale megatrender som påvirker alle deler av vår økonomi og samfunnsutvikling; både strukturelt og individuelt. Vi vil i tiden framover møte krevende utfordringer gjennom blant annet endrede internasjonale rammebetingelser, endrede økonomiske forutsetninger, endringer i befolknings sammensetning og i arbeidslivet. Kommunen må ruste seg med et sett av planer og strategier som hjelper oss til å møte utfordringene og utviklingstrekkene vi ser, og i å nå samfunnsmålene vi setter oss.

3) Rammer og føringer

3.1 LOVHJEMMEL

Krav til kommunal planstrategi framgår av plan- og bygningsloven § 10-1:

§ 10-1. Kommunal planstrategi

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen, jf. [kapittel 11](#).

Kommunene står forholdsvis fritt i hvordan de vil utforme planstrategien, men dokumentet skal ta stilling til hvorvidt kommuneplanen eller deler av denne skal revideres.

Planstrategien bør omfatte drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling og en vurdering av kommunens planbehov.

Videre kan planstrategien ta stilling til om det er behov for nye arealplaner eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

3.2 NASJONALE FØRINGER

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme bærekraftig utvikling i hele landet. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategi og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen.

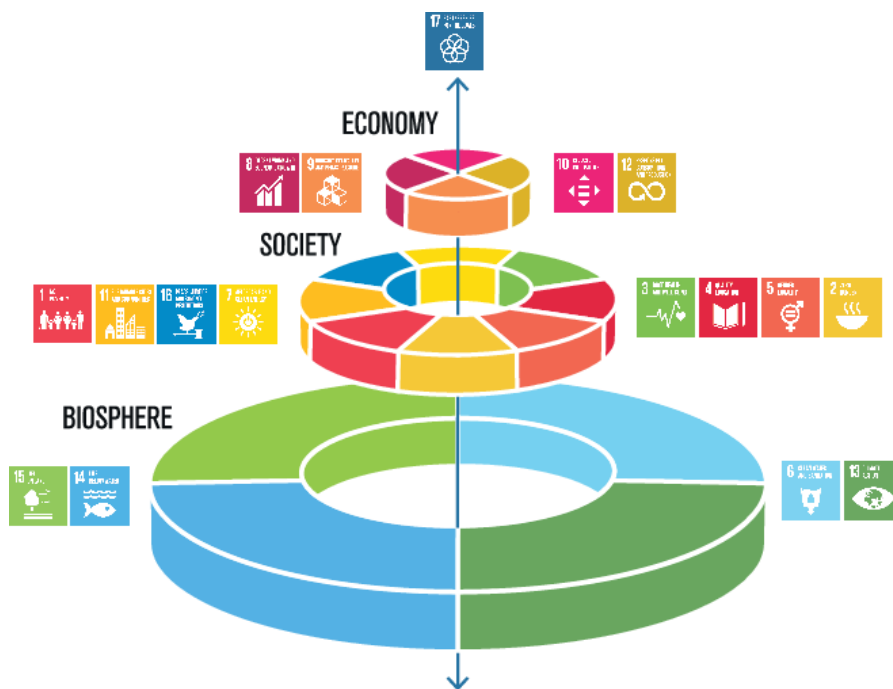
Følgende framgår fra regjeringen:

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging blir lagt fram i en tid preget av usikkerhet. Fylkeskommunene og kommunene vil stå overfor mange vanskelige avveininger i årene som kommer. Blant annet vil demografiske endringer, med flere eldre og en lavere andel av befolkningen i yrkesaktiv alder, kreve tøffere prioriteringer og bedre ressursbruk i det offentlige. Tilgangen på arbeidskraft vil bli mindre, og en større andel av ressursene vil bli bundet opp i å dekke tjenestebehovet.

I de nasjonale forventningene fra 2023 legger regjeringen vekt på følgende tema:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Videre legger Regjeringen vekt på at planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling og skal bygge på bærekraftsmålene. Bærekraftsmålene setter rammer for hvordan vi i verden kan ta vare på behovene til menneskene som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners mulighet til å dekke sine behov. Å jobbe for bærekraftig utvikling handler om å jobbe innenfor tre dimensjoner; klima og miljø, sosial og økonomisk.

I tillegg til de nasjonale forventningene til planlegging, er det mange nasjonale føringer for det kommunale planarbeidet som kommunen må forholde seg til. Blant annet stortingsmeldinger, statlige planretningslinjer, rikspolitiske retningslinjer, handlingsplaner, lover og forskrifter.

3.3 REGIONALE FØRINGER

Et godt regionalt samarbeid er viktig for å nå felles mål for regionen vår. Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder. Agder fylkeskommune er i gang med å rullere regionplanen med regional planstrategi og Risør kommune legger målene og satsingsområdene i det nye planforslaget til grunn for denne planstrategien:

Formålet med Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår.

Det nye forslaget til Regionplan Agder 2030 har fem satsingsområder:

- Attraktivt og miljøvennlig Agder
- Bærekraftig verdiskaping

- Utdanning, kompetanse og deltagelse
- Mobilitet
- Kultur

Fylkeskommunen utarbeider også regionale planer for ulike tema som legger føringer for kommunene i Agder. Oversikt over de regionale planene ligger i kapittel 7, Kilder.

3.4 PLANARBEID I RISØR KOMMUNE

Planhierarki

Kommuneplan

Kommuneplanen er øverste styringsdokument. Den består av en samfunnsdel og en arealdel.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Handlingsdelen rulleres årlig i Handlings- og økonomiplanen.

Arealdelen skal vise sammenheng mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Den er juridisk bindende og er et sentralt verktøy for å nå målene i samfunnsdelen.

Kommunedelplan

En kommunedelplan kan være for et bestemt område (areal) eller ett bestemt tema, og skal følge opp utvalgte mål i kommuneplanen. Kommunedelplan har samme juridiske status som kommuneplan. Under utarbeidelse av planen er det krav om å følge plan- og bygningslovens bestemmelser og prosess. For tematisk kommunedelplaner er det krav om handlingsplan med årlig rullering.

Reguleringsplan

Reguleringsplaner er arealplan for et avgrenset område. Reguleringsplaner skal inneholde arealkart med bestemmelser og planbeskrivelse. Reguleringsplaner kan utarbeides som områderegulering eller detaljregulering. Reguleringsplaner kan også utarbeides av private forslagsstillere.

Temaplan

En temaplan trenger ikke å følge bestemmelsene etter plan- og bygningsloven. Temaplaner har mål og tiltak, og kan ha strategier og/eller satsingsområder. Gjennom at plantypen har definerte tiltak vil den kunne ha økonomiske konsekvenser.

Tiltaksplan/Handlingsplan

Tiltaksplan eller handlingsplan omhandler en plan med tiltak der utfordringer og mål er klarlagt gjennom politiske vedtak, overordna føringer, eller vedtatte planer. Kommuneplanens samfunnsdel og tematiske kommunedelplaner skal ha handlingsplan som skal rulleres årlig.

Forvaltningsplan/Skjøtselsplan

En forvaltningsplan er en plan for bruk og vern av et spesielt formål. Forvaltningsplan brukes blant annet til forvaltning av naturområder, verneområder og friluftsområder. En skjøtselsplan beskriver mer detaljert hvilke tiltak som bør gjennomføres for f.eks. å ivareta en naturtype eller et landskap.

Strategi

Strategi skiller seg fra plan ved at den ikke har tiltak. En strategi er et mindre omfattende dokument å utarbeide enn temaplan. En strategi skal vise retning for en ønsket utvikling og har fokus på utfordringer og muligheter innenfor det aktuelle temaet.

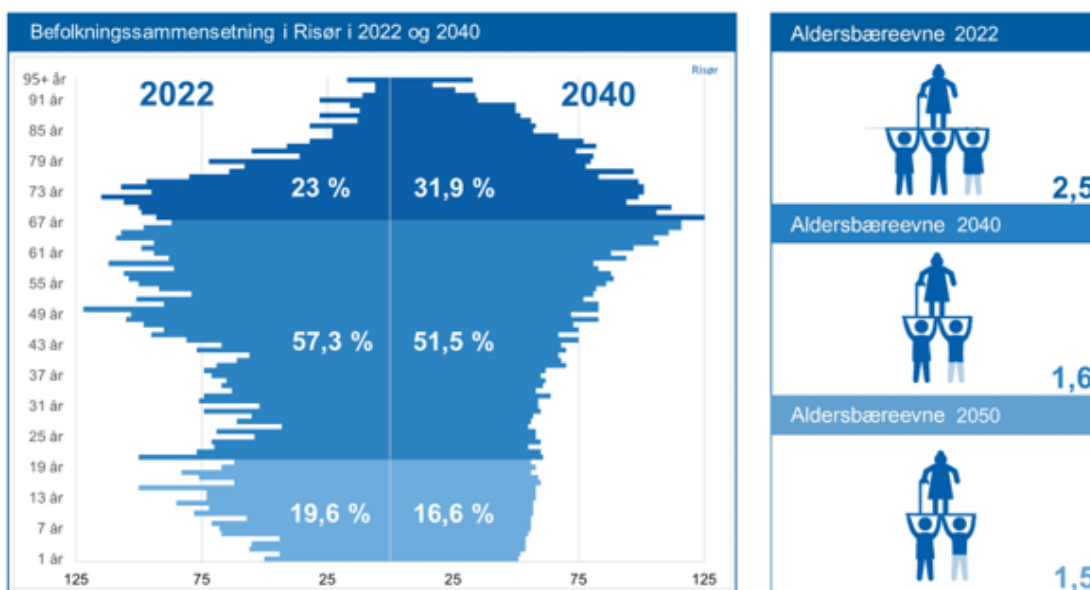
4) Utviklingstrekk

4.1 BEFOLKNINGSUTVIKLING

Risør kommune har hatt et relativt stabilt befolkningstall fra 1980-tallet til i dag. I 4. kvartal 2023 var det 6 825 innbyggere. Det var en nedgang i befolkningen i årene før 2021, de siste par årene har det vært en økning i antall innbyggere, som i hovedsak skyldes at Risør kommune har bosatt svært mange flyktninger de siste årene. Det ble bosatt 73 flyktninger i 2022 og 75 i 2023, i 2024 skal det bosettes 60 flyktninger i kommunen.

Det er en utfordring i Risør kommune at det er lave fødselstall og en befolkningsnedgang blant de yngre gruppene i befolkningen, samtidig med en relativt stor vekst i den eldre aldersgruppen. Uten innvandring ville det vært en svært alvorlig befolkningsnedgang i kommunen. En av kommunens store utfordringer i årene framover vil være å tiltrekke seg unge voksne. Risør har en større andel eldre i befolkningen, sammenlignet med Agder og lander for øvrig. Befolkningsframskrivingene viser en demografisk utvikling som vil forsterke de utfordringene vi ser allerede i dag.

Forholdet mellom antall personer i eldre aldersgrupper og antall personer i yrkesaktiv alder defineres som aldersbæreevne, også kalt forsørgerbrøk. Dette tallet blir sentralt i omstillingen Risør skal gjennom. Tabellen under viser forsørgerbrøken slik den ser ut for Risør fram mot 2050. Kommunen må løse økte behov innenfor helse- og omsorg, kombinert med færre i yrkesaktiv alder.

Figuren viser befolknings sammensetningen i Risør i 2022 og framskriving til 2040. Kilde: Agder fylkeskommunes Kunnskapsportal, [Agdertall](#)

4.2 FOLKEHELSE OG LEVEKÅR

I Risør kommune er det flere som står utenfor samfunns- og arbeidslivet enn i landet for øvrig. Dette forsterker de demografiske utfordringene vi ser i dag, som beskrevet ovenfor.

For å møte dagens og fremtidige behov med de begrensede ressursene vi har til rådighet best mulig, vil vi fortsette å jobbe med de tre hovedutfordringene som ble oppsummert i tverrfaglig og politisk verksted i 2017:

- Det er høyere andel barn i lavinntektsfamilier og flere med lavt utdanningsnivå. Andelen flyktninger og innvandrere er økende.
- Det er en høy andel med psykiske plager, og spesielt tallene fra UngData gir grunn til bekymring.
- Det er en høy andel personer utenfor arbeidsmarkedet (arbeidsledige og uføre) og en høy og økende andel eldre.

Utdrag fra oversiktsdokumentet:

UTENFORSKAP	
<p>Risør har flere som fullfører men familiebakgrunn har størst betydning</p> <p>1 av 2 ungdom i Risør med foreldre med lavt utdanningsnivå gjennomførte videregående skole, mot 60% i landet i denne gruppen. 89% av elevene med foreldre med høy utdanning fullførte.</p>	<p>Lavere utdanningsnivå</p> <p>Utdanningsnivået i Risør er lavere enn landsgjennomsnittet. Dette påvirker muligheten til å komme inn i arbeidslivet. Barn av foreldre med lav utdanning presterer generelt dårligere på skolen.</p>
<p>11 av 100 unge mellom 15 – 29 år står utenfor arbeid, utdanning og opplæring</p> <p>Gjennomsnittet for Agder er 10% og landet 9%. Andelen blant innbyggere med innvandrerbakgrunn er dobbelt så høy. Disse unge voksne har gjerne sammensatte utfordringer og høy risiko for livslangt utenforskap, lav inntekt og dårlig helse.</p>	<p>Lavere sysselsetningsgrad</p> <p>Sysselsetningsgraden i Risør er lavere enn snittet i Agder og landet, spesielt blant kvinner. Det er også en høy andel deltidsarbeid blant kvinner, noe som bidrar til lavere sysselsetting sammenlignet med landsgjennomsnittet..</p>
<p>Flere barn og voksne opplever fattigdom</p> <p>I Risør lever 19% av barn fra 0-17 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Dette er en høyere andel enn i Agder og landet for øvrig.</p>	<p>Høy andel unge uføre</p> <p>Risør har en større andel unge uføre enn ellers i Agder og resten av landet. Andelen mottakere av varig uførepensjon i aldersgruppen 18-44 år har steget over hele landet. Andelen i Risør er 25% høyere enn i Agder, og dobbelt så høy som i landet</p>

Kilde: Agdertall.no

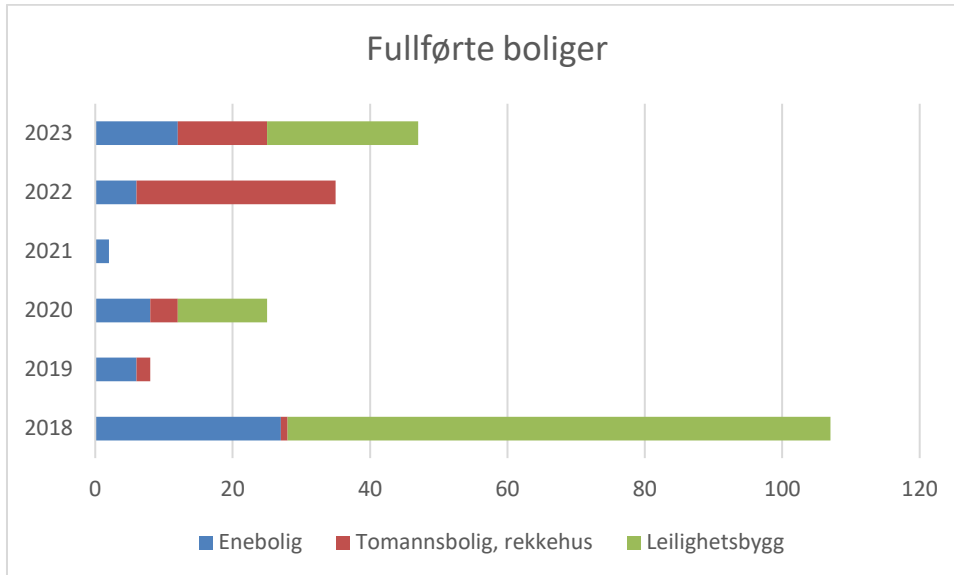
Ser vi hovedutfordringene i sammenheng, ligger det kanskje største potensialet i å støtte befolkningen i å være ressurser i eget liv og for andre. Oppvoksende generasjoner og personer i arbeidfør alder som får nødvendig støtte gjennom utdanningsløpet og til å komme ut i arbeid kan selv bidra til bedre helse for seg selv og til samfunnets samlede aldersbæreevne. I kommunens folkehelsearbeid er det behov for å rette enda større oppmerksomhet mot de faktorene som opprettholder sosial ulikhet.

Indikatorer og årsakssammenhenger er forbundet med hverandre på ulike måter. Utfordringene ovenfor er i det samlede oversiktsdokumentet beskrevet med utgangspunkt i tre innfallsvinkler: Demografi, utenforskap og levevaner.

Det overordnede målet med folkehelsearbeidet i Risør kommune er at Risør *skal være et trygt, inkluderende og utviklende samfunn for alle.*

4.3 BOLIGUTVIKLING

I Risør kommune er det 3 945 boliger pr 2023. 69% av alle boliger i Risør er eneboliger. I perioden 2018 til 2023 ble det fullført i gjennomsnitt 37 boliger i året, med en stor variasjon mellom årene.

Kilde: SSB, tabell 05940

I tillegg til Frydenborg sykehjem har Risør kommune 118 boliger som leies ut til mennesker med behov for tilrettelagt bolig, eller som har behov for ekstra oppfølging og hjelp fra kommunen.

Ifølge Agenda Kaupang sin utredning om boligbehov for eldre innbyggere fram mot 2040 for Risør kommune, er det i dag 1033 boliger som benyttes av innbyggere over 67 år i dag, 71% av disse er eneboliger. Statistikken viser også at på landsbasis bruker 66% av innbyggerne over 80 år helse- og omsorgstjenester. Hvor og hvordan de eldre bor vil dermed ha en svært stor betydning for kommunens helsetjenester. Ut fra bærekraftige verdier, både miljømessig, sosialt og økonomisk vil det være viktig å bygge boliger med sentral beliggenhet, som ikke bygger ned natur – og som innbyr til sosialt fellesskap, gode møteplasser og et aktivt liv.

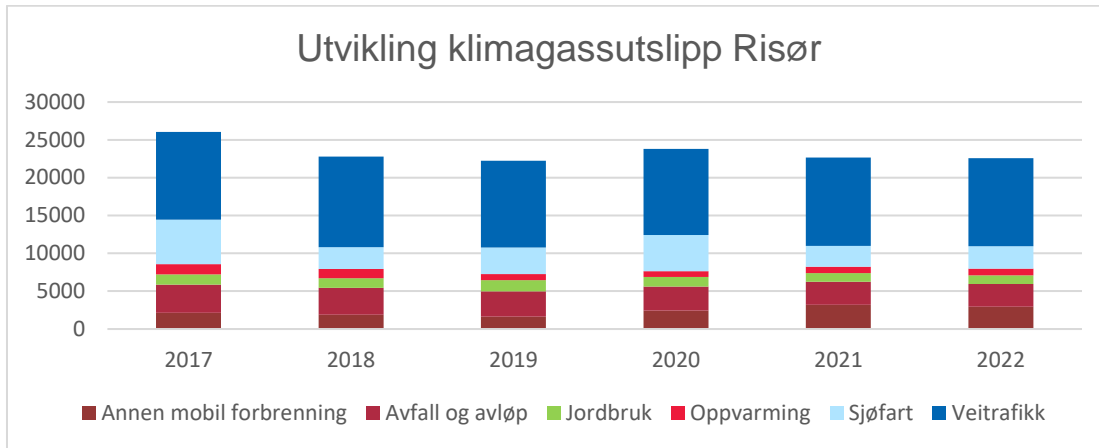
Samtidig har kommunen et ansvar for å sikre at det bygges boliger som er tilpasset alle livssituasjoner, og hvor kommunen tar aktivt i bruk støtteordninger og har en god boligsosial politikk.

4.4 KLIMA, NATUR OG AREAL

Klimagassutslippene i Risør varierer fra år til år, med særlig store forskjeller i utslippene fra sjøtrafikken. Dette skyldes delvis variasjon i antall båter som lå i opplag på Krana, men også endringer i rapporteringsmetode på skipstrafikken. Fra 2020 til 2021 skyldes nedgangen at opplagsbåtene på Krana i større grad enn tidligere gikk på landstrøm.

Det er en særlig positiv utvikling med nedgang i utslipp fra avfall og avløp. Det er derimot økning i «annen mobil forbrenning» som i all hovedsak skyldes bygg- og anleggsvirksomhet, samt fra veitrafikk.

De største utslippskildene i Risør er veitransport, avfall og avløp, sjøfart og «annen mobil forbrenning». Skal vi klare å få ned utslippene i Risør må vi ha målrettede tiltak mot disse områdene.

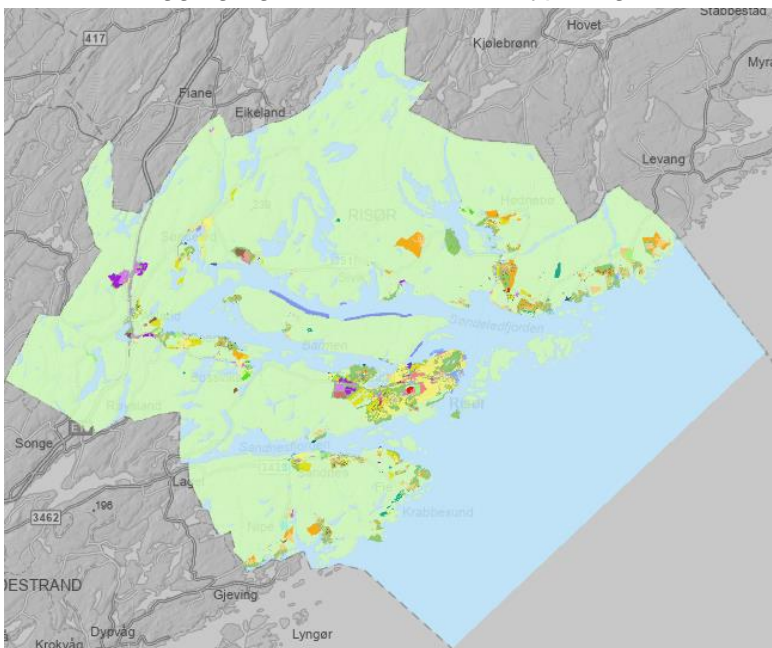

Kilde: Miljødirektoratet

Klimagassutslipp på grunn av nedbygging av natur er ikke regnet med i denne statistikken. Arealregnskapet viser at arealendringer har store effekter på klimagassutslipp, og at naturens evne til å ta opp klimagasser er svært viktig og er den mest effektive og kostnadsbesparende metoden. Rundt 80 % av karbonet lagret på land her på våre breddegrader er lagret i jorda. Terrenginngrep ved utbygginger har derfor store konsekvenser for karbonutslippene våre.

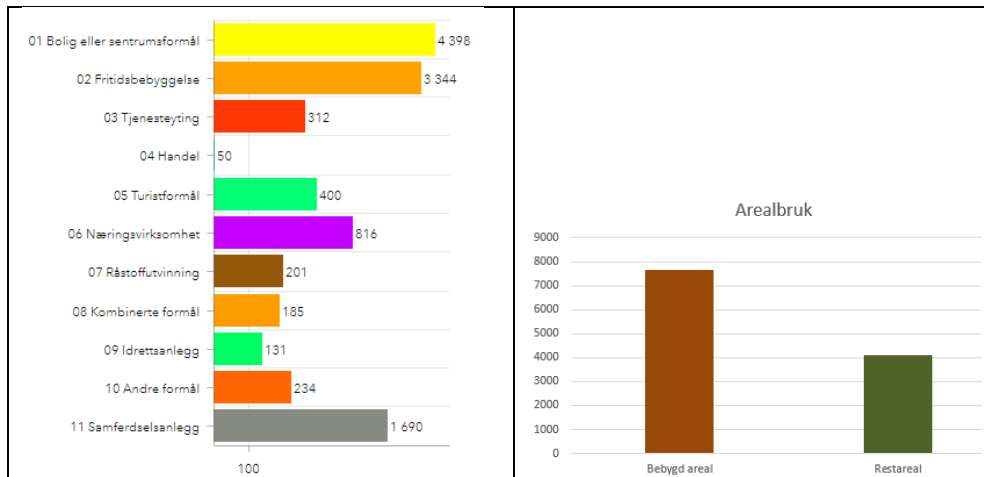
Arealbruksendringer er den største trusselen mot både naturmangfold og jordvern, og kunnskap er en forutsetning for å kunne ivareta viktige verdier. I Risør kommune er ca. 2% av landarealet vernet etter naturmangfoldloven. Risør kommune må ta aktive grep for å kunne bidra til at Norge når målet om 30% vernede naturområder på henholdsvis land og i sjø innen 2030.

Gjennom å bruke arealregnskap som et verktøy vil vi få mer kunnskap om arealene i kommunen. På denne måten skaffer vi oss en oversikt over arealbeholdningen, noe som gjør at vi kan følge arealbruksendringen over tid. Kommunen vil også jobbe videre med å få en bedre kartlegging og oversikt over naturtyper og naturverdier i kommunen.

Kilde: Agder fylkeskommunes arealregnskap for Risør: [Arealregnskap for Agder 2022 \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)

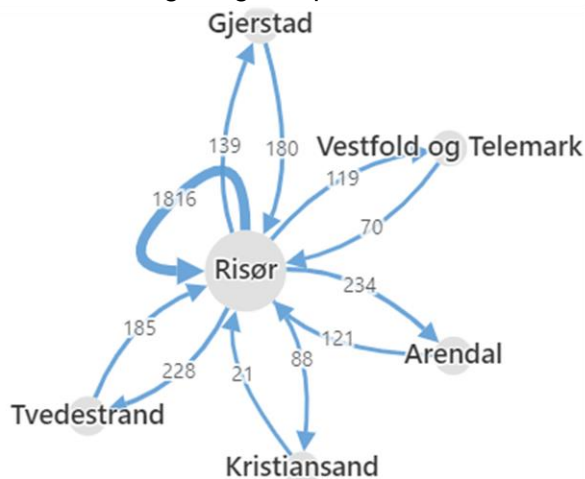
Kartet over viser hva arealene i kommunen er satt av til i kommuneplanens arealdel fra 2019 og i vedtatte reguleringsplaner. I arealregnskapet vårt ser vi på «beholdningen» av ulike arealtyper vi har i kommunen i dag – for eksempel bebygd areal, veier og parkeringsplasser, fulldyrka mark, skog, myr osv. I tillegg ser vi på hva som er planlagt å bygge i eksisterende planer og hva slags natur disse områdene innehar i dag.

Figuren viser hvor mange dekar som er satt av til ulike typer byggeformål på land i kommunens arealplaner, og hvor mye av dette som ikke er bygget ut i dag (Restareal)

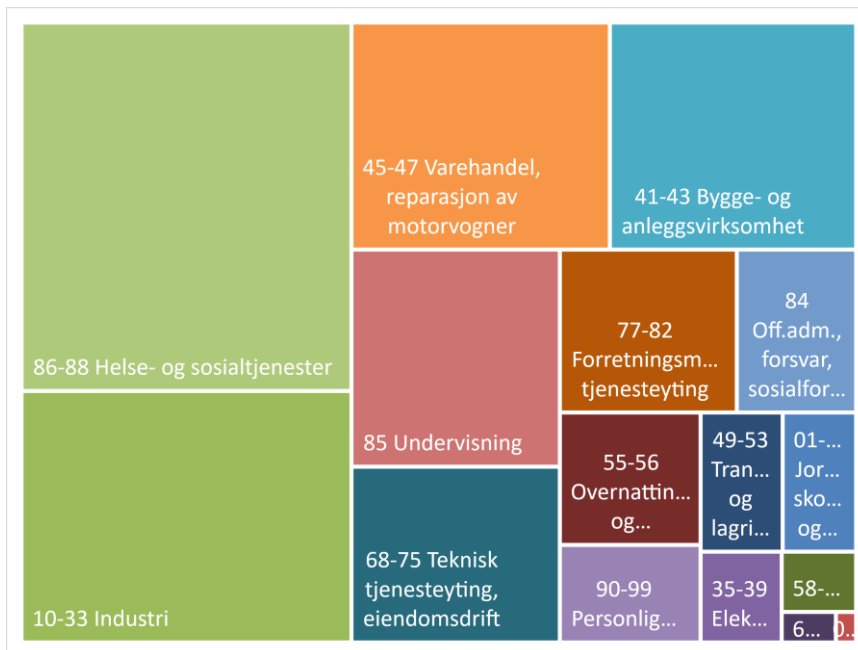
4.5 NÆRINGS LIV OG ARBEIDSP LASSER

En hovedutfordring i Risør er at vi har en lav andel av befolkningen som er sysselsatt, samtidig som det er mangel på personell med riktig kompetanse i mange bedrifter. For å kunne lykkes med en vekst i næringslivet må offentlig sektor og næringslivet samarbeide om å utvikle nok og riktig kompetanse blant folk i Risør.

Samtidig er Risør er en del av et regionalt bo- og arbeidsmarked, det er derfor viktig at vi samarbeider med nabokommunene om utvikling av næringsarealer, arbeidsplasser og boligområder i fremtiden. 66% av sysselsatte med bosted i Risør jobber i hjemkommunen, 8,5% jobber i Arendal, 8,3% i Tvedestrand og 5,0% i Gjerstad. Siden mye av utviklingen er regional og må løses regionalt, er et god samarbeid innen Østre Agder kommunene essensielt. Vedrørende næringsutvikling vil det her bli jobbet aktivt med mobilitetsløsninger, arealutvikling (både næring og bolig) og kompetansetilgang.

Risør har et variert næringsliv bestående av mekanisk industri, trebearbeidende industri, besøksnæring, kunst og kultur. Det er et relativt differensiert arbeidsmarked med få store hjørnesteinsbedrifter.

Figuren viser næringsstrukturen i Risør 4. kvartal 2022.

Næringsstrukturen preges av mange små bedrifter, som ofte har relativ liten tilgang til kompetanse hhv. evnen til å ta i bruk nye teknologier samt en moderat kapitalbase.

Besøksnæringen er viktig, men veldig sesongbasert. Dette er mer og mer krevende særlig med tanke på tilgangen til arbeidskraft. Et viktig arbeid er i gang for å utvikle et tjenestetilbud som gir en bedre kapasitetsutnyttelse, særlig i skuldresesongene. I første omgang arbeides det å strukturere og markedsføre et kurs- og «event»-tilbud til bedrifter og organisasjoner som bygger på Risørs særegenhet og fortrinn. Generelt krever dette et godt samarbeid mellom alle aktørene, og et høy kvalitets- og servicetilbud for å sikre kommunen som et attraktivt besøkssted for krevende kundegrupper.

Kommunen har to primære næringsområder; Hestemyr og Moland Øst/Vest. Hestemyr kjennetegnes av tjenesteytende/lager virksomhet og håndverksbedrifter. Det er i dag ingen ledige tomter på Hestemyr. På Moland kjennetegnes næringsvirksomheten av bl.a. lettere mekanisk virksomhet og trebearbeidende industri. På Moland Vest er ca. 120 000 m² regulert til framtidig næringsformål, og forberedelser for videre utvikling er igangsatt. For å bygge på, og styrke de eksisterende klyngene, ønsker vi å tiltrekke oss tilsvarende bedrifter som allerede er etablert.

Støtten til Næringslivet generelt dreier seg om å tilby gode rammebetingelser. Dette omfatter særlig arealtilgang, men også god infrastruktur som el.-forsyning og annen generell infrastruktur er viktige utfordringer som må løses.

4.6 SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap er det utviklingstrekk som berører samfunnet bredt og som krever forebygging innen en helhetlig og målrettet ramme. Kommunen har en viktig rolle som lokal beredskapsmyndighet og skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet innen sitt geografiske område.

Risør ligger ikke på den mest utsatte delen av landet når det gjelder risiko for naturkatastrofer som blant annet flom og skred. Likevel må kommunen planlegge for utfordringer knyttet til intensiv nedbør som kan true kritisk infrastruktur og boliger. På lengre sikt kan havstigning true byens historiske sentrum.

Erfaringen fra 2020 viser at både landet og kommunene må ha tilstrekkelig lager med utstyr og medisiner for å håndtere nye smitteutbrudd. Kommunen må i tillegg ha en oversikt over personell med smittevernkompetanse og benytte denne på rett sted. Dette sikres med en god og oppdatert smittevernplan som gjelder både drift og personell. Smittevernplanen ble vedtatt i 2022.

Det moderne samfunnet baserer seg i stor grad på internettløsninger, alt er koblet sammen og alt er avhengig av strøm. Samfunnet og kommunene er sårbare for strømutfall, nettutfall og innbrudd i datasystemer

Risør kommune vil utarbeide ny helhetlig Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) i arbeidet med ny kommuneplanens arealdel. ROS-analysen skal holdes oppdatert. Viktige elementer inn i ROS-analysen og arbeidet med kommuneplanens arealdel vil være de beregnede klimaendringene for Agder og Risør som i henhold til [Klimaprofilen for Agder](#) særlig vil føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann, endringer i flomforhold og flomstørrelser, jordskred og flomskred samt havnivåstigning og stormflo.

4.7 ARBEIDSGIVERROLLEN

Risør kommune er en stor arbeidsplass som leverer tjenester over et stort spekter til innbyggere, besøkende og næringsliv – og bokstavelig talt; fra vugge til grav.

Vi er i 2024 organisert med følgende fire tjenesteområder/sektorer ledet av hver sin kommunalsjef: 1) Helse- og omsorg, 2) Skole og barnehage, 3) Samfunnsutvikling og 4) Interne tjenester. Tjenesteområdene er delt opp i totalt 17 enheter med enhetsledere som har delegert myndighet for tjenester/fag, økonomi og arbeidsgiverrollen.

Under er det listet opp noen utviklingstrekk som vil bli utfordrende for kommunen i årene som kommer:

- Demografiske endringer med sterk vekst i antall eldre
- Mangel på arbeidskraft og økt konkurranse om kritisk kompetanse
- Økte krav relatert til klima og miljø
- Svekket tillit til folkestyret og lokaldemokratiet
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Temaene er beskrevet nærmere i kommuneplanens samfunnsdel.

4.8 ØKONOMI

Økonomien i kommunesektoren henger sammen med utviklingen i norsk økonomi. Befolkningen i arbeidsdyktig alder vil bli redusert og oljesektoren er ikke lenger en sikker drivkraft til velstandsvekst. Oljefondet må forventes å øke mindre enn det har gjort. Følgene av krig i Europa, økt oppmerksomhet på sikkerhet og forsvar, samt globale klimautfordringer svekker også vekstevnen i økonomien. Når norsk økonomi endres, vil offentlig velferd påvirkes og sannsynligvis reduseres.

Kommunedirektøren ser med bekymring på Risør kommunes økonomiske situasjon. Budsjettenes ute i enhetene er stramme, og flere sliter med å nå budsjettmålene sine. Konsekvensen av dette er at vi er i ferd med å bruke opp sparepengene våre

(disposisjonsfondet) for å finansiere drift. Det er presserende at nødvendige grep nå tas, for å endre denne utviklingen. Med dagens fart i økonomien nærmer vi oss raskt en situasjon hvor vi bruker opp alle reservene våre og settes ut av stand til å levere budsjett balanse, med en konsekvens at vi ikke lenger vil klare å levere velferdstjenester på dagens nivå.

Bærekraft 25

Risør kommune startet i 2024 en gjennomgang av kommunens tjenester, med formål om å videreføre et godt tjenestetilbud til sine innbyggere i møte med morgendagens utfordringer i kommunal sektor. Utfordringsbildet er godt kjent og dokumentert, med økende demografikostnader, høy grad av utenforskap mv.

Kommunen er også i gang med fellesprosjekter som gjennomføres i regi av Østre- Agder samarbeidet, hvor det jobbes med en felles forståelse av fremtidsbilde, og hvilke prioriteringer knyttet til tidlig innsats, boligbygging, mobilisering av frivilligheten m.v som må gjennomføres.

Bærekraft 25 -prosjektet organiseres som en mulighetsstudie der man rigger en *intern* prosess i Risør kommune, for å

1. identifisere potensielle kostnadsreducerende tiltak
2. prioritere, drøfte, analysere og vurdere tiltakene
3. konkludere med forslag til gjennomførbare tiltak

Gjennomgangen vil danne grunnlag for kommunedirektørens videre prioriteringer i budsjettprosesser de neste årene.

4.9 DIGITALISERING

Digitalisering er avgjørende for å lykkes med samfunnsendringer, men det krever investeringer i infrastruktur og faglig innsikt blant ansatte og innbyggere for å lykkes. Innenfor kommunens økonomi er det utfordrende å finne midler til nødvendige investeringer.

Digitalisering vil bidra til å møte utfordringen med færre i arbeidsfør alder. Samtidig er det viktig å unngå digitalt utenforskap. Noen grupper i befolkningen opplever digitalisering som krevende, og kommunen må ha oversikt over brukere med svak digital kompetanse for å forhindre utenforskap. Samtidig må man være oppmerksom på potensielle negative helseeffekter av digitalisering, som overdreven skjermtid og uheldige relasjoner, som påpekes i UngData-undersøkelsen.

Kunstig intelligens gir nye verktøy til økt verdiskaping og et konkurransefortrinn i næringslivet. Det vil bli behov for å ta i bruk kunstig intelligens i utvikling av kommunale tjenester i årene som kommer.

Kommunen står overfor juridiske og tekniske utfordringer i digitaliseringen, som eierskap til løsninger, tilgang til data, forholdet til leverandører, datasikkerhet og personvern.

5) Samfunns mål

5.1 RISØR KOMMUNES VISJON

I kommuneplanen er det fastsatt en ny visjon for kommunen, og den er en ny vinkling på hvordan vi ønsker å styre den framtidige utviklingen av Risør kommune:

Sammen om et bærekraftig og levende samfunn.

Visjonen legger vekt på at målene nås gjennom samarbeid. Den retter seg ikke kun mot medarbeidere og folkevalgte i kommunen, men mot alle innbyggerne. Kommunen skal legge til rette for at visjonen kan nås, og er avhengig av at folk i Risør er med og drar i samme retning. Med ordet «sammen» inviteres alle til å gjøre en innsats for å nå visjonen, og den bygger opp under et økt samhold i kommunen.

Med et bærekraftig samfunn mener vi alle de tre perspektivene på bærekraft som FNs bærekraftsmål viser til, miljø, økonomi og sosial utvikling. Det er essensielt for all utvikling at den må være bærekraftig, det samfunnet vi er med på å skape nå må legge grunnlaget for et godt samfunn i framtida. Vi lever i en tid med klimaendringer og naturutfordringer, og våre valg må bidra til at naturen og miljøet vi har rundt oss her i Risør og i regionen blir ivaretatt på en god måte. I Risør kommune tar vi klima- og naturutfordringene på alvor, og vi tar vårt ansvar de klimaendringene og naturutfordringene verden står ovenfor.

Et levende samfunn viser til at vi ønsker et samfunn for innbyggerne våre hvor alle kan leve sine liv på en meningsfull måte, og at kommunen leverer gode tjenester og stimulerer til et rikt kultur- og organisasjonsliv. Risør skal være et godt sted å bo, jobbe og besøke. Det gode liv kjennetegnes i menneskers opplevelse av trygghet og tilhørighet for den enkelte og respekt og toleranse mennesker imellom. Det handler om å bidra til det gode liv for alle innbyggere, både enkeltvis og i et fellesskap.

5.2 RISØR KOMMUNES HOVEDMÅL

Ved utarbeidelsen av kommuneplanens samfunnsdel ble det vedtatt 14 samfunns mål for Risør kommune. Samfunnsmålene er laget for å svare ut de hovedutfordringene vi har og som vi ser vil komme. Hovedmålene legger vekt på den ønskede utviklingen vi har for samfunnet, og det følger strategier med hovedmålene som viser hvilke satsinger kommunen vil gjennomføre i perioden.

Samfunnsutvikling

- Vi tar ansvar i klima- og naturutfordringen verden står overfor
- Risør og regionen har et variert og framtidsrettet næringsliv
- Risør er et attraktivt reisemål året rundt
- Kunst og kultur er en viktig drivkraft i utviklingen av Risør fram mot 2035
- Risør har mangfoldige, aktive og inkluderende lokalsamfunn
- Risør har et variert og attraktivt boligtilbud
- Risørs historiske sentrum er et levende sted å bo og besøke

Helse og omsorg

- Vi er nytenkende i utviklingen av våre tjenester
- Vi styrker helsefremming og forebygging med fokus på tidlig innsats

- Innbyggerne er en ressurs i eget liv og for andre
- Vi har høy kvalitet i kommunens helse- og omsorgstilbud

Skole og barnehage

- Alle har et likeverdig faglig tilbud som er tilpasset deres behov og utvikling
- Alle har økt mestringstro og motivasjon i sin hverdag
- Alle opplever tilhørighet og gode relasjoner som fremmer trivsel.

5.3 RISØR KOMMUNES VERDIPLATTFORM

I tillegg til samfunnsmålene har kommunen utarbeidet en egen verdiplattform som skal etterleves av både ansatte og folkevalgte i Risør kommune:

Våre verdier:	Sånn gjør vi det:
STOLT	<ul style="list-style-type: none"> • Vi gir hverandre konstruktive og positive tilbakemeldinger. • Vi har fokus på arbeidsglede ved at alle har god og relevant kompetanse og mestrer oppgavene på en god måte. • Vi forteller hverandre de gode historiene, vi framsnakker hverandre og arbeidet vi utfører.
ENGASJERT	<ul style="list-style-type: none"> • Vi setter innbyggerne og samfunnsoppdraget i sentrum. • Vi er opptatt av forbedring og tar i bruk framtidsrettede løsninger og metoder. • Vi tar utfordringer knyttet til klima og natur på alvor.
RAUS	<ul style="list-style-type: none"> • Vi har fokus på det vi får til og vi lærer av våre feil. • Vi viser hverandre tillit, er inkluderende og opptrer respektfullt overfor alle. • Vi er åpne og ærlige, vi snakker med hverandre, ikke om hverandre.

6) Behov for planer 2024 – 2028

6.1 KOMMUNEPLANEN

I henhold til plan- og bygningsloven § 10-1 skal kommunestyret i planstrategibehandlingen ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal rulleres, eller om planen skal videreføres uten endringer.

Tidspunkt for rulling av kommuneplanen

Det tar tid å utarbeide/rullere en kommuneplan. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt 25.04.2024, etter en prosess som tok to år. Kommunestyret vedtok 30.02.2024 at arbeidet med kommuneplanens arealdel skal starte opp når samfunnsdelen er vedtatt.

Det er vanskelig å finne et perfekt tidspunkt for en kommuneplanprosess. Det er først og fremst tidspunkt for kommunevalg som er avgjørende. Samtidig som kommunen ønsker at politikerne bidrar med involvering og erfaring – det vil si at de har sittet en stund i kommunestyre, er det viktig at politikerne har et eierforhold til planen – noe som tilsier at planen bør vedtas så tidlig i som mulig i en kommunestyreperiode. En kommuneplan har et 12-års perspektiv, og det kan også være aktuelt å la kommuneplanen gjelde lengre enn en fireårsperiode før den blir rullert.

Plan- og bygningsloven § 10-1, siste ledd åpner for at: «*Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen, jf. kapittel 11.*» Kommunedirektøren mener dette vil kunne gi en god prosess for arbeidet inn i den nye valgperioden fra 2027. Det vil kunne effektivisere de to prosessene, som i stor grad er sammenfallende når det gjelder å utarbeide beskrivelse av utfordringer og muligheter for kommunen. Stadig flere kommuner slår sammen de to prosessene, blant annet har Arendal kommune slått sammen planstrategi 2024-2028 med planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2024-2034. Agder fylkeskommune har også slått sammen de to regionale planprosessene i 2024.

Rulling av kommuneplanens samfunnsdel bør igangsettes samtidig med utarbeiding av oversiktsdokumenter og beskrivelse av utfordringsbildet i 2027. Planprogram for kommuneplanen kan da fastsettes sammen med at planstrategien vedtas innen ett år etter konstituering av nytt kommunestyre, og kommuneplanens samfunnsdel kan vedtas i løpet av 2028.

6.2 PLANER SOM VIDEREFØRES

Følgende planer videreføres som de er. Tiltaksplaner rulleres årlig i forbindelse med Handlingsplan og Økonomiplan med budsjett:

- Kommunedelplan for miljø, klima og natur 2024 – 2030
- Brannsikringsplan, 2024
- Veteranplan, 2023
- Parkeringsplan for Risør sentrum, 2018
- Strategisk næringsplan for Østre Agder 2015

6.3 PLANER SOM RULLERES/REVIDERES

Oversikt over eksisterende planer som planlegges rullert eller revidert i løpet av perioden.

- Behovsplan for Risørbarnehagene 2021-2025
- Kommuneplanens arealdel 2019-2030
- Hovedplan vann og avløp 2013
- Plan for anlegg for fysisk aktivitet og folkehelse, 2013
- Alkoholpolitisk handlingsplan 2024-2028 (skal rulleres hvert 4. år)
- Trafikksikkerhetsplan 2023-2027
- Forvaltningsplan for statlig sikra områder 2020-2026
- Oppvekstplan 2022-2023
- Strategisk plan for kulturminner, 2017
- Planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035
- Frivillighetsstrategi 2022 - 2030

6.4 NYE PLANER SOM SKAL UTARBEIDES

- Kommunedelplan for naturmangfold
- Helhetlig boligplan
- Næringsplan
- Jordvernstrategi (i samarbeid med Gjerstad kommune)
- Plan om vold i nære relasjoner
- Reguleringsplan for Tjenna
- Reguleringsplan for Fv 416 og Fv 418

6.5 PLANER SOM ER UNDER UTARBEIDELSE

Definert som planer som har meldt oppstart før mai 2024:

- Kulturplan, oppstart 2022
- Friluftslivets ferdselsårer, oppstart 2022
- Mangfoldplan, oppstart 2022
- Reguleringsplan E18 Tvedestrand – Bamble, oppstart 2023 (nytt planprogram og utvidet plangrense)
- Reguleringsplan Kjempesteinsmyra, oppstart 2023
- Alkoholpolitisk handlingsplan, oppstart 2024

6.6 UTDATERTE PLANER SOM IKKE LENGER ER GJELDENDE

- Energi- og klimaplan 2010
- Festivalstrategi 2016 (Rulleres og tas inn som vedlegg til Kulturplanen)
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2015-2020
- Kulturplan 2016-2020 (Slutter å gjelde når ny kulturplan vedtas)
- Reguleringsplan for Risør sentrum 1991
- Plan for tettstedsutvikling Søndeled 2003

I tillegg vil kommunen gjennomføre planvask av gamle reguleringsplaner som ikke lenger er aktuelle. (Minst 10 år gamle)

6.7 PLANOVERSIKT MED BESKRIVELSE

Plan	Oppstart	Plantype og beskrivelse
Kommuneplanens arealdel	2024	<i>Kommuneplan</i> – Vedtatt igangsatt 29.02.24. Bygger på kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategier, vedtatt 25.04.24. Forventes ferdigstilt utgang -25.
Kommunedelplan E18 Tvedestrand-Gjerstad	2024	<i>Kommunedelplan</i> – Nye Veier anbefaler etter KU av de fire traseene at det utarbeides kommunedelplan for Linje 20 før det utarbeides reguleringsplan. Det er antydnet at oppstart av bygging av ny E18 vil utsettes 8-10 år.
Naturmangfoldplan	2024	<i>Kommunedelplan</i> - Har fått tilskudd til arbeidet, gjøres parallelt med kommuneplan. Planarbeidet er forankret i Miljøplanen. Planprogram og kartleggingsarbeid starter juni -24. Forventes ferdigstilt sommer -25.
Helhetlig boligplan	2024	<i>Temaplan</i> – Vedtak i kommunestyret des 2022: «Risør kommune utarbeider planer for aktiv bo og boligpolitikk.» Innspill også fra Statsforvalteren. Boligstrategien tar utgangspunkt i mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel, boligsosial oversikt og rapport fra Agenda Kaupang.
Næringsplan	2024	<i>Temaplan</i> - Næringsplanen tar utgangspunkt i mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel, strategisk næringsplan for Østre Agder og Risør hele året. Strategiene konkretiseres gjennom en handlingsdel
Oppvekstplan	2024	<i>Temaplan</i> – Planen dekker plankrav i barnevernloven, og ble utarbeidet i 2022 for en to-årsperiode. Det er ønske om å konkretisere tiltaksplanen nærmere.
Generell planvask av eldre reguleringsplaner	2024	<i>Reguleringsplaner</i> – Planer eldre enn 10 år vil vurderes om de er aktuelle og relevante, eller om arealbruken er utdatert. Arealbehovene kan ha endret seg, både for grunneier og ut fra kommunens behov. Vurderingene knyttes opp til arbeidet med kommuneplanens arealdel.
Hovedplan vann og avløp	2024	<i>Temaplan</i> - Eksisterende plan er fra 2013, og det er behov for en oppdatert plan.
Plan om vold i nære relasjoner	2025	<i>Handlingsplan</i> – Arbeidet sees i sammenheng med Bufdir sitt arbeid med kompetanseheving mot vold mot utsatte voksne (TryggEst)
Reguleringsplan for Tjenna	2025	<i>Reguleringsplan</i> – Det ble utarbeidet et mulighetsstudie for Tjenna i 2023. Reguleringsplan for området vil forankres i kommuneplanens samfunnsdel, mulighetsstudien og boligstrategien som skal utarbeides.

Behovsplan for Risørbarnehagene	2025	<i>Temaplan</i> – Planen ble vedtatt med fire års varighet i 2021. Kommunen vurderer i 2025 om planen skal rulleres eller om den kan videreføres som den er.
Frivillighetsstrategi	2025	<i>Strategi</i> – Strategien ble laget før frivilligkoordinator ble ansatt. Strategien har behov for rulling og oppdatering på bakgrunn av erfaringer som er gjort.
Jordvernstrategi	2025	<i>Strategi</i> – Kommunen vil utarbeide en jordvernstrategi i samarbeid med Gjerstad kommune. Fokus vil være på kartlegging, kvalitetsvurdering, gjengroing og naturmangfold. Svarer ut innspill fra Statsforvalteren.
Forvaltningsplan for statlig sikrede områder	2026	<i>Forvaltningsplan</i> – Planen ble utarbeidet i 2020 med et seks års perspektiv. Etter lovverket kan den ha en varighet på 10 år. Kommunen vurderer om det er behov for å rullere planen eller om den kan videreføres.
Plan for anlegg for fysisk aktivitet og folkehelse	2026	<i>Temaplan</i> - Planen er fra 2013, Handlingsdelen er blitt rullert årlig, som er et krav for å kunne søke spillemidler. Det planlegges å rullere planen etter Agder fylkeskommune har vedtatt sin nye regionale plan for fysisk aktive liv i Agder 2024-2034.
Reguleringsplan Fv 416 og Fv 418	2026	<i>Reguleringsplan</i> – Kommunen foreslår at det utarbeides ny reguleringsplan for hele Risørveien, fra nytt kryss til E-18 til Østebø, og Sønedeledsveien fra Akland til kommunegrensa. Fokus vil være på sikkerhet og utbygging av gang- og sykkelsti. Må gjøres i samarbeid med fylkeskommunen.
Trafikksikkerhetsplan	2027	<i>Temaplan</i> – Planen ble vedtatt i 2023 med fire års varighet. Handlingsplanen rulleres årlig i forbindelse med HP/ØP. Kommunen vurderer i 2027 om planen skal rulleres eller om den kan videreføres som den er.
Kulturminner og kulturmiljøer	2027	<i>Temaplan</i> – Strategisk plan for kulturminner er fra 2017, og har behov for rulling. Nye nasjonale og regionale satsinger og tilskuddsordninger ligger til grunn, sammen med en annen organisering av ansvarsområdet i kommunen enn da planen ble vedtatt.
Alkoholpolitisk handlingsplan	2027	<i>Handlingsplan</i> – Det er lovpålagt å rullere alkoholpolitisk handlingsplan hvert 4. år. Kommunen ønsker å starte arbeidet i 2027 for å ha planen ferdig i god tid før sommer 2028.
Oversiktsdokumenter til planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel	2027	<i>Oversiktsdokumenter</i> – Kommunen setter i gang arbeidet med oversiktsdokumenter før valget 2027. Dokumentene skal være bakgrunn for ny planstrategi og ny kommuneplanens samfunnsdel - folkehelseoversikt, boligsosial oversikt og generelt utfordringsbilde.
Planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel	2028	<i>Planstrategi og kommuneplan</i> – Kommunen slår sammen de to planprosessene. Planstrategien vil være sammenfallende med planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel.

Vedlegg

Folkehelseoversikt, utarbeidet av Risør kommune, mai 2024

Boligsosial oversikt, utarbeidet av Risør kommune, mai 2024